

● SAHİBİ :

TÜRKİYE İSLAM
ENSTİTÜLERİ TALEBE
FEDERASYONU ADINA
GENEL BAŞKAN

Sedat ŞENERMAN

● YAZI İŞLERİ
MÜDÜRÜ

Ömer Hami ULUSOY

BU SAYIDA

Din ve Fen	: İSLAM MEDENİYETİ
Müspet İlim Ve İslâm	: Prof Dr. N. ERBAKAN
İngiltere'deki Bir Türk Dostundan Mektup	: Mustafa KILIÇ
İlâhî Âlem'e Dalabilme	: Hasan ÇELİKKAYA
Lavâkih'ul - Envar (Eş-Şa'rânî)	: Dr. Ahmet H. KAYALAR
Nât-ı Nebî (Şiir)	: İ. Ali TAYYAR
Enstitüye Sesleniş (Şiir)	: İbrahim AK
Cami Sosyolojisi ve Psikolo- jisi Üzerine Bir Deneme	: Ali Murat DARYAL
Yolumuzun safımızdaki Muarızları	: Ramazan ASLANBABA
Regâib Kandili	: Cahit BALTACI
Dişlerimiz	: Dr. Sevim ASIMGİL
Kudüs'ü Kurtarmız	: Dr. Cahit ÖNEY
Kur'an ve Elektrik	: Yük. Müh. S. KARAGÜLLE
Gençlik Hakkında	: Hikmet SELÇUK
Ahlâki Zaaflarımızın Sebepleri	: M. Sait ÇEKMEGİL
Anadolu Fütûhatında İslâm- laşırma ve Türkleştirme	: Mehmet ŞEKER
Maarif Çilemiz	: Şükran KARAHAN
Türk Yazı Sanatları Müzesi:	İbrahim H. KONYALI
Türkiyemizde Millî Tiyatro Yoktur	: Celâl BAKIR
Sualler - Cevaplar	: Gâzi MERT
Haberler	: İSLAM MEDENİYETİ

İDAREHANE

Türkiye İslam Enstitüleri Talebe Federasyonu Genel Merkezi
Nuruosmaniye Caddesi No: 82/2
Tel. : 22 46 02

CAĞALOĞLU — İSTANBUL

Haberleşme ve Havale Adresi :
İSLAM MEDENİYETİ, P.K. : 1315

SİRKEÇİ

TEMSİLCİLERİMİZ

ANKARA : A. Gürbüz AKYÜZ, Gazi M. Kemal Bulvarı
Uz Apartmanı, 7/5-6 - Kızılay / Ankara
İZMİR : T.İ.E.T.F. İkinci Başkanı : İhsan EMÇİ
KAYSERİ : T.İ.E.T.F. Mah. İcra K. Bşk: İ. Ethem ELİBOL
KONYA : T.İ.E.T.F. Mah. İcra Kom. Bşk. Hasan TAŞ

TEKNİK KADRO

Sekreter :
Erdoğan ATAK

Ressam :
Gürbüz AZAK

Dizgi ve Baskı : F A T İ H M A T B A A S I -- İSTANBUL
Yıl: 2 — Sayı: 23

Basıldığı tarih: 25/9/1969

ABONE

Yıllık : 12 sayı, 25 TL.
Altı Aylık : 6 sayı, 12,5 TL.
Öğrencilere: Yıllık 20 TL.
» 6 aylık 10 TL.
Yabancı memleketlere posta
ücreti ilâve edilir.

Bir sayısı: 250 Kuruş.

İLAN TARİFESİ

Dış Kap.: 2 renk 2.500 TL.

Tek renk: 2.000 TL.

İç-Kapak: 2 renk 1.500 TL.

Tek renk: 1.000 TL.

Renkli ilân sahifesi :

Tamamı : 1.200 TL.

1/2 : 750 TL.

1/4 : 400 TL.

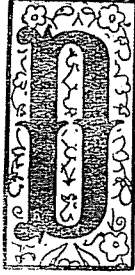
1/8 : 250 TL.

Mecmuamızdaki yazılar me'haz gösterilmeden alınmaz.
Gönderilen yazılar basılsın basılmıyın iade edilmez.

Tarihî Eserler

Türk Yazı San'atları Müzesi

İbrahim H. KONYALI

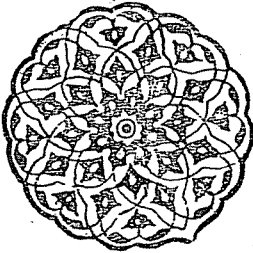
Devlet Bakanlığı ve Vakıflar Genel Müdürlüğü İstanbul'da Aksaray'da, Vatan caddesinde bir (Türk Yazı Sanatları Müzesi) açmıştır. Bu müze Kanunî Sultan Süleymanın 929 H. 1522 M. yılında babası adına 400 bin altın liraya kurdurduğu cami, tabhane, imarethane, mektep ve medreseden teşekkül etmiş sitesinden Halıcılar köşkündeki medresede açılmıştır. Bu medrese Koca Ağa Mimar Sinan'a yapılmıştır.

Büyük ve muhteşem hükümdarın babası adına yaptırdığı bu pırlanta eser büyük yangından sonra yüz üstü bırakılmış, kubbeleri gökmüş, kapı ve pencere söveleri aralarındaki kurşunları çalmak için yerlere serilmiş bir halde idi. Sinan'ın bu kıymetli yadigarı yok olmak üzere idi. Vakıflar Genel Müdürlüğü medreseyi aslına uygun bir şekilde restore ettirdikten sonra ömrünü uzatmış, içini'de yazma Kur'an, cüz, kitap, hilye, levha gibi kıymetli tarih yadigarları ile süslemişler. Kabı; içine fevkalade uygun düşmüştür. Klâsik ifade ile (zarfı mazrufuna) çok uygundur.

Hayri Efendinin Şeyh-ül İslâmlığı zamanında, ikinci meşrutiyet yıllarında M. 1914 tarihinde Osmanlı İmparatorluğu çapında yurdaki bütün cami, mescit, medrese, darülhuffaz, darülkurrâ, türbe, Hanıkâhzaviye, mektep, darüşşifa, han, kütüphane, kervan-saray, sebil, imarethane gibi vakıf yerlerdeki yazma Kur'an, cüz, levha, kitap, rahle Kur'an ve cüz mahfezesi, halı, kilim, seccade, cicim gibi tarihi değerleri yüksek eserleri toplatmış, İstanbul'da Kanuninin yaptırdığı Süleymaniye imarethanesinde (Evkaf-ı İslâmiyye Müzesi) adıyla bir müze açılmıştır. Burada bugün 3842 si yazma, 15000 i Şam Arşivi denilen vesika olmak üzere 25931 muhtelif tarihî eser vardır. (Evkaf-ı İslâmiye müzesi) ismi buna çok uygundu. Çünkü buradaki eserlerin hepsi vakıf müesseselerinden toplanmıştı. Bu müze 1925 yılında Millî Eğitim Bakanlığına devredilmiş, (Türk ve İslâm eserleri Müzesi) adını almıştır.

Esefle kaydetmek lâzımdır ki buradan pek çok kıymetli ve eşsiz eserler kaldırılmıştır. Bunların başında Konya'daki Sadreddin'i Konevi kütüphanesinden gelen Sultan Birinci Alâeddin'e hediye edilmiş bir Selçuk seccadesi ile Muhiddin-i Arabinin hırkası bulunuyor. Ayrıca 35 kadar da Selçuk-seccadesi ve daha başka emsalsiz yadigarlar vardır.

Bu müze kurulurken Osmanlı İmparatorluğu Taşlıca'dan Basra körfezine kadar uzanıyor, Afrika'nın kuzey kesimlerinin mühim kısmı bizde bulunuyordu. Bunların arasında Şam Arşivi denilen içinde Abbas çözümleri, İslâmî kâğıtlar, kâğıtlar, resimler, kâğıtlar

çok kıymetli belgeler vardı, Burada Emeviler ve Abbasiler devirlerine ait vakıf kabristanlardan ve türbelerden alınmış kitabeli mezar taşları da vardır.

Bu müzenin eski adını alması ve yaşatması temenni edilir.

Vakıflar Genel Müdürlüğü bugünkü Türkiye'nin sınırları içindeki vakıf müesseselerden toplanmış eserlerle iki müze daha açmıştır. Birisi Saraçhane bahçesinde Fatih Parkının karşısındaki amcazade Hüseyin Paşa medrese ve mektebinde (Türk İnşaat ve San'at müzesi) adıyla 13 Mayıs 1967 de açılmıştır.

Vakıflar Genel Müdürlüğü Devri mimarisinin kıymetli bir yadigarı bulunan bu siteyi de yere serilmekten ve yok olmaktan kurtarmıştır. İşte birinci müze aslına uygun olarak restore edilen bu külliyyede açılmıştır, Yakında bu müze yurt çapında zenginleştirilecektir.

Devlet Bakanı Hüsameddin Atabeyli'nin ve Vakıflar Genel Müdürü Feramuz Berkol'un İstanbul'da Sultan Selim medresesinde ve Şehzade İmarethane-sinde (Teberrükât anbarları) denilen yerlerdeki bakımsız, perişan yazma Kur'anlar, cüzler, levhalar, kitaplar, rahleler, halı, seccade ve diğer vakıf eserleri dikkat nazarlarını çekmiştir. Medreseleri, tekke ve türbeleri kapatan kanun yürürlüğe girdikten ve bazı cami ve mescitleri kadro harici bırakan kararlar alındıktan sonra bu gibi yerlerdeki bazı eserler gelişmiş güzel bu anbarlarda toplanmıştı.

Bunlara hiç bakılmamıştı, hatta bir avuç naftalin bile esirgenmişti. Kur'anlar çürümüş, bir çoklarını kurtlar, böcekler burkulmuş, bazıları pamuk haline gelmişti. Bir çoklarının başları, tezhipli yerleri hattatını ve tarihini gösteren yerleri kesilmiş ve koparılmıştı. Tarihleri Selçuklular ve Abbas Oğulları devrine kadar çıkan seccade, kilim, halı ve cicim gibi şeyler şuradan buradan hiç bir ilmi esasa tabi tutulmadan toplanmış ve Şehzade İmaretinde ocakların bulunduğu kubbelerin altına atılmıştı. Bunlar burada senelerce bakımsız kalmış, güveler, böcekler tarafından renkli toz haline getirilmiş, kubbelerin sıvaları üstlerine dökülmüş, yağmurlar yağmış ve nihayet renkli tozlar kireçlerle ve sıvalarla hal ve hamur olarak çamur haline gelmiştir. Sonra bunlar sedyelerle çöplüğe atılmıştır. Bunlardan arta kalan bazı halı ve kilim parçaları hâlâ görülmektedir. Vakıflar Umum Müdürlüğü son yıllarda bunlarla yakından ilgilenmiştir. Bunları ilmi bir şekilde tasnif ettirerek ayrıca bir halı ve kilim müzesi de açacaktır.

Kur'an, cüz, ve kitap gibi yazmalar da ihmâl edilmişti. İstanbul Fâtihî İkinci Sultan Mehmed (Yenicami) denilen camiinin (Fatih camii) ni yaptırdıktan sonra buraya zamanına kadar gelen en kıymetli, hattâ en büyük ve en eski Kur'anî Kerimleri, büyük paralar harcıyarak toplamıştır. Bunlar yazıları, tezhipleri, ciltleri ve hattatları itibarile çok kıymetli şeyler idi. Bunların içinde büyük hattat Yakut-i Müsta'siminin Kur'anları da var idi.

Fâtih; uzun ömürlü bu nefis Kur'anî Kerim'lerin

iyi saklanması için hususi memurlar tayin etmişti. Bunlar Kur'anları okuyanlarla ilgilenirler yaprakları, ciltleri, yazıları bozmamalarına, koparmamalarına, silmemelerine dikkat ederlerdi. Bunlara (Kur'an Muhafızları) derlerdi, Fâtih kendi külliyyesindeki mermerlerin, duvarların, taşların kalemle, kömürle kirletilmesini önlemek için de memurlar ayırmıştı. Bunlar böyle şeylere mani olurlar, yapılan şeyleri de derhal silerlerdi. Bunlara (nakışları yok edenler) anlamına (Mahv-in-nükûş) derlerdi. Fâtih, vakfiyyesinde bunlar için para tahsisleri yapmıştı.

Eski bir kayda göre Fatih Camiinde yazma 79 Kur'anî Kerim varidi. Dünyanın en büyük hattatlarının yazdıkları, en büyük tezhipçilerinin süsledikleri ve en mahir mücellitlerinin ciltledikleri Kur'anlar Fatih camiinde toplanmıştı.

İşte Dünya servetlerinin satın alamıyacağı bu Kur'anî Kerimler Son çeyrek asır içinde toplanarak Fâtih Camiinin cümle kapısının üstündeki bir kubbe altına atılmıştı, Atılırken ve daha evvel de bunların pek kıymetli tezhipleri kesilmiş, alınmıştır. Yağan yağmurlar kubbeden içeriye sızmış, Kur'anlar sarnığ gibi sular içinde yüzmüş, yazın kurtlar, güveler tahribetmiş, birçokları pamuk haline gelmiştir. Nihayet bunlar oralardan çıkartılarak (Teberrükât Anbarı) na getirilmiştir, eriyenler de yok olup gitmiştir. Asırlar boyunca milyonlarca insanların nefeslerini yapraklarının arasında saklayan bu mukaddes kitaplar birer zehirli bomba hâline gelmiştir. Nihayet bunlar Devlet Bakanı Hüsameddin Atabeyli ve Vakıflar Genel Müdürü Feramuz Berkol'un içten ve yakın ilgileriyle tasnif ettirilmiştir. Bunlar incelenirken mütehassısların zehirlenmemeleri için doktorların ameliyat esnasında kullandıkları maskeleri takmak mecburiyetinde kalmışlardır. Pek kıymetli eşsiz levhalar, hil-yeler de böyle idi.

Türk Yazı San'atı Müzesinde teşhir edilen eserlerin çoğu böyle kurtarılmıştır. Türk Yazı San'atları Müzesi, kucağında topladığı eserlerin sayı bakımından olmasa da eserlerinin eşsizliği ve nadirliği bakımından Dünya'nın tek müzesidir. Yurd içinde camilerde, mescitlerde, türbelerde ve daha başka yerlerde daha birçok yazma Kur'anlar, cüzler ve kitaplar vardır. Devlet Bakanlığı bunların ömürlerini uzatmak, gelecek nesillere yetiştirmek için bunları da Müzede toplattırmaya karar vermiştir, şimdiye kadar Müzede mütehassıslar teşhir için 847 kadar Kur'an, cüz, levha ve hilye ayırmışlardır. Bunlardan 183 ü Kur'anî Kerim'dir, bunların 123 ünün de hattatı vardır, binlerce cüzden hattatı malûm 13 cüz bulunmuştur. 528 de levha incelenmiştir. Ayrılan Kur'anlardan 28 kadarı teşhire konmuştur. Vakıflar Genel Müdürlüğü arşivinden de eşsiz ve çok kıymetli yazmalar getirilerek ziyaretçilere arz edilmiştir. Teşhirdeki Kur'anlardan birisi talik onu Reyhanî, dördü sülûs ve nesih yazı ile yazılmıştır. Tasnif ve incelemeler yapılırken şimdiye kadar adları, hal tercemesi kitaplarına geçmemiş birçok kıymetli hattat bulunmuştur.

Devam edecek